

Oponentský posudek rigorózní práce

Téma práce: Vyvlastnění pozemků

Autor práce: Mgr. Klára Svobodová

Autorka si pro svou rigorózní práci zvolila téma, které sice nelze považovat za nové, bezpochyby se však jedná o téma zajímavé a aktuální. Vyvlastnění je nejvýznamnějším zásahem do vlastnického práva, resp. do některých dalších věcných práv, nároky kladené na kvalitu právní úpravy a její uplatňování příslušnými orgány jsou proto velmi vysoké. Analýzu a kritické zhodnocení právní úpravy tohoto institutu v České republice proto vítám a považuji je za přínosné.

Předložená rigorózní práce má celkem 146 stran. Skládá se ze šesti částí, v nichž se autorka nejprve věnuje obecným otázkám (vlastnictví, vyvlastnění a jiné zásahy do vlastnického práva, prameny platné právní úpravy vyvlastnění), aby následně přistoupila k podrobnému rozboru platného právního režimu vyvlastnění v České republice (právní režim vyvlastnění podle zákonů č. 184/2006 Sb. a č. 222/1999 Sb.), doplněnému o stručný exkurz do vybraných právních úprav zahraničních (problematika vyvlastnění ve vybraných státech, konkrétně ve Slovenské republice, Spolkové republice Německo, Spolkové republice Rakousko, Spojených státech amerických a Velké Británii). Práci doplňují úvod, závěr, seznam použitých zdrojů a anglické shrnutí.

Práci hodnotím jako poměrně zdařilou. Její struktura je logická, byť nijak originální, je psána srozumitelným jazykem bez závažnějších gramatických a stylistických pochybení, výklad je vyvážený a – alespoň z pohledu české právní úpravy – komplexní. Přesto však mám k práci několik výhrad, a to jak z hlediska formy, tak obsahu.

Co se formální stránky týká, směřuji výtku k práci s poznámkami pod čarou, které autorka využívá takřka výhradně k odkazům na použité zdroje (někdy nesmyslně, např. v poznámkách pod čarou č. 74, 76, 77 a 209, kde pouze doslova opakuje čísla a názvy právních předpisů, které jsou uvedeny již v textu), nikoliv už k doplnění či rozvinutí výkladu. Možností přitom byla v práci celá řada, například u odkazů na relevantní judikaturu bylo vhodné alespoň u nejvýznamnějších judikátů stručně v poznámce pod čarou nastínit, o co v daném případě šlo, a ocitovat příslušnou právní větu (pouhé uvedení čísla může budít podezření, že autorka odkaz na příslušný judikát pouze převzala, aniž by jej sama prostudovala). Ne zcela vhodná je pak sama forma odkazů na použité zdroje: u nejčastěji používaných právních předpisů bylo vhodné vytvořit na začátku práce jejich zkratku či zkrácený název a ty používat v celé práci, místo opakovaného uvádění celého čísla a názvu daného právního předpisu na několika místech práce (zejména tak měla autorka učinit u zákona č. 184/2006 Sb.). Obdobně u opakovaných citací týchž sekundárních zdrojů (odborné literatury) je lepší používat

pouze jméno autora, latinskou zkratkou „op. cit.“ (případně českou „cit. dílo“) a číslo stránky, nikoliv pokaždé vypisovat úplný odkaz. Latinská zkratka „in“ je pak používána k odkazům na příspěvky ve sbornících, nikoliv ve smyslu „viz“, jak činí autorka např. v poznámkách pod čarou č. 16-19. Konečně je třeba říci, že v práci je řada drobných chyb, včetně gramatických (shoda podmětu s přísudkem, interpunkce), které bylo možné odstranit pečlivější závěrečnou korekturou práce, v jejímž rámci by byl také jistě doplněn text do poznámky pod čarou č. 33. Na druhou stranu je třeba pochválit bezchybnou grafickou úpravu práce.

Z hlediska obsahového směřuji předně několik drobných výtek ke struktuře práce, konkrétně k zařazení pozemkových úprav do povýtce historického výkladu věnovaného vynuceným zásahům do vlastnického práva k pozemkům na území České republiky od roku 1918, dále k nepřesnému názvu oddílu 2 kapitoly 3 (obecný nadpis Mezinárodní úmluvy svádí k výkladu, že v prvním oddíle analyzovaný Protokol č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod mezinárodní úmluvou není) a konečně k bodu 3 oddílu 3 kapitoly 4 (Cíl vyvlastnění), kde je nevhodně v další úrovni použit jen bod 3.1. (Věcná břemena), aniž by následoval bod 3.2. („dělení“ textu pouze na jednu část nemá smysl). Co se týká samotného výkladu, chtěla bych autorku upozornit na několik nepřesností, resp. nejasností, které pro větší přehlednost uvádím v bodech:

- Všeobecná deklarace lidských práv, která byla vyhlášena Valným shromážděním OSN v roce 1948, není mezinárodní smlouvou, jak autorka tvrdí na str. 8, ale právně nezávazným dokumentem,
- rozsudek ESLP musí být respektován pouze státem, nikoliv též státním orgánem, jak je uvedeno na str. 9, neboť státní orgán není subjektem mezinárodního práva (viz též čl. 46 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod),
- není jasné, co má autorka na mysli větou „*Vyvlastnění není možné provést bez vzácného prokázání a naplnění těchto dvou předpokladů.*“ na str. 64,
- nepřesný je výrok, že „*[z]vláštní zákony upravující účel vyvlastnění upravují v obecné rovině veřejný zájem, jímž je ochrana životního prostředí*“ na str. 66, neboť ne všechny zákony upravující účel vyvlastnění jsou zákony, jejichž cílem je ochrana životního prostředí,
- není zřejmé, na co autorka míří rozlišováním pojmů „práva“ a „oprávnění“ ve větě „*Cílem vyvlastnění je získat práva či oprávnění k pozemku nebo stavbě...*“ na str. 80,
- ve větě „*V situaci, kdy územní plán určí, které pozemky jsou zastavitelné a které nikoliv, nelze toto rozhodnutí samo o sobě považovat za zásah do vlastnických práv.*“ je ne zcela šťastně použit pojem „rozhodnutí“ (nejedná se o rozhodnutí ve smyslu správního řádu),
- na str. 92 autorka uvádí, že „*[z]ákon o vyvlastnění neobsahuje vyčerpávající úpravu okruhu účastníků vyvlastňovacího řízení, aplikuje se obecná právní úprava obsažená ve správním řádu*“, na str. 93 potom protichůdné tvrzení, že „*[p]ostavení účastníků je výše uvedeným*

osobám přiznáno přímo v zákoně [o vyvlastnění], což vylučuje pochybnosti o tom, komu je právo účastníka řízení přiznáno a komu nikoliv“,

- nepřesné je tvrzení na str. 99, že obecní úřad může být vyvlastňovaným nebo vyvlastnitelem,
- ve výkladu právní úpravy vyvlastnění ve Spojených státech amerických na str. 123 není zcela zřejmé, o jakých kategoriích autorka mluví,
- nejasná je věta, že „*vyvlastnění je přímým důsledkem ochrany vlastnického práva*“ na str. 127.

Přes výše uvedené dílčí připomínky je třeba ocenit autorčinu snahu o úplnost výkladu, a to včetně jeho doplnění stručným srovnáním s vybranými zahraničními právními úpravami (přestože bych osobně dala z důvodu výrazné odlišnosti přednost hlubší analýze právní úpravy vyvlastnění ve Spojených státech amerických, autorčina volba je v rozsahu rigorózní práce zcela legitimní). Naproti tomu se domnívám, že autorka mohla rozšířit závěr práce o více kritických úvah a návrhů *de lege ferenda*.

Celkově konstatuji, že předložená práce odpovídá požadavkům kladeným na rigorózní práce na Právnické fakultě UK, a **doporučuji** ji k ústní obhajobě.

V rámci obhajoby bych autorku požádala o vyjádření k následujícím tématům:

1. Ochrana vlastnického práva na úrovni primárního práva Evropské unie, které autorka v rámci výkladu pramenů platné právní úpravy vyvlastnění zcela opomíjí.
2. Autorka se v práci jen velmi stručně zmiňuje o návrhu nového občanského zákoníku, který byl 9. listopadu 2011 schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Jakým způsobem by návrh ve znění schváleném k tomuto datu ovlivnil stávající právní režim vyvlastnění?

V Praze dne 9. ledna 2012

JUDr. Karolina Žákovská, Ph.D.
oponent rigorózní práce